

ŚRODKI STYLISTYCZNE

Anafora

-celowe powtórzenie tego samego słowa na początku zdania, wersu lub strofy w utworze. Służy ukazaniu znaczenia powtarzanych słów, uwydatnia rytmiczność wypowiedzi lub wprowadza wyliczenia.

Apostrofa

-bezpośredni, uroczysty zwrot do adresata, którym może być bóstwo, osoba, zjawisko, pojęcie lub przedmiot. Nadaje wypowiedzi podniosły charakter, podkreśla emocjonalny stosunek nadawcy do adresata.

Np. "Cicho leż moja naturo [...]"
Cz. Miłosz "Do mojej natury".

Archaizm

-wyraz, zwrot bądź konstrukcja składniowa, które już wyszły z użycia.
Np. patrzył, dziatwa, dalipan.

Epitet

-wyraz, który w tekście literackim jest określeniem rzeczownika.

Np. "Nie mijam ptaka z połamanym skrzydłem, zerwany kwiat odnoszę do domu..." Cz. Janczarski "Nie mijam".

Metafora (przenośnia)

-połączenie słów o innym znaczeniu niż dosłowny sens wyrazów.

Np. złote serce (nie chodzi o serce w kolorze złotym), podzielić się z kimś cierpieniem (nie da się przekroić cierpienia i dać komuś jego kawałek).

Neologizm

- nowy wyraz utworzony w danym języku, aby osiągnąć efekt artystyczny w utworze poetyckim, np. „brzóstwo” (brzoza + bóstwo), „witacz” (ten, kto wita).

Oksymoron

-przenośne zestawienie pojęć o przeciwstawnym, wykluczającym się wzajemnie znaczeniu, np. spieszyć się powoli, sucha woda; inaczej epitet sprzeczny.

Ożywienie (animizacja)

- środek stylistyczny, polegający na nadaniu przedmiotom nieożywionym lub pojęciom abstrakcyjnym, cech istot żywych, np. morze ryczy, chmura goni chmurę.

Porównanie

- zestawienie pojęć na podstawie ich podobieństwa, zwykle przy użyciu następujących wyrazów: jak, jakby, niby, niczym, podobnie, na kształt, np. brzuch okrągły niczym piłka, jasne jak słońce.

Powtórzenie

-dwukrotne lub wielokrotne pojawienie się tego samego elementu językowego w obrębie określonego odcinka wypowiedzi. Powtarzać mogą się pojedyncze słowa, całe zdania lub dłuższe fragmenty tekstu.

Np. "Jada, jada, ciągle jada..."
Ł. Bardijewska "Kot Karima i obrazki".

Pytanie retoryczne

-pytanie pozorne, na które nadawca nie oczekuje odpowiedzi lub na które odpowiedź jest oczywista

Np. Czy jutro będzie koniec świata?
Czy dzisiaj będzie wieczór?

Rym

-podobnie lub jednakowo brzmiące końcowe części wyrazów.

Występuje one najczęściej na końcu wersów.

Rytm

-regularne powtarzanie się różnych elementów w wierszu, np. jednakowej liczby sylab w kolejnych wersach.

Uosobienie (personifikacja)

- środek stylistyczny, polegający na nadaniu przedmiotom nieożywionym lub pojęciom abstrakcyjnym, cech typowo ludzkich, np. krople rozmyślają, gałąź żałuje.

Wyraz dźwiękonaśladowczy (onomatopeja)

- wyraz naśladowczy dźwięki i odgłosy, np. buczeć, szum, trzask, kap kap.

Zdrobnienie

- pieszczotliwa określenie przedmiotu małego lub pozytywne (lub lekko pogardliwe) nazwanie czegoś, np. paluszek, łapka, kubeczek.

Zgrubienie

- określenie przedmiotu większego niż zwykle lub pogardliwe określenie, np. babsko, nochal, łapsko.